RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

LAUSUNTO

Pvm/Datum/Date 8.11.2024

Dnro/Dnr/DNo 6258/00.00.01.00.02/2024

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta
MmV@eduskunta.fi

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi eläinten hyvinvoinnista annetun lain ja eläinlääkärinammatin harjoittamisesta annetun lain 12 §:n muuttamisesta

Ruokavirasto haluaa saattaa valiokunnan tietoon seuraavaa:

Tarkastusoikeus

Lain 78 §:ssä on säädetty valvontaviranomaisen tarkastusoikeudesta. 1 momentin mukaan valvontaviranomaisella on oikeus tehdä tarkastus, jos on aihetta epäillä, että eläintä pidetään tai kohdellaan eläinten hyvinvointisäädösten vastaisesti. Vastaava säännös on ollut myös vuosien 1971 ja 1996 eläinsuojelulaeissa.

Pykälään ehdotetaan nyt lisättäväksi uusi 3 momentti, jonka mukaan tarkastusta ja näytteenottoa koskevasta virallisesta valvonnasta ja muista virallisista toimista säädetään valvonta-asetuksen 9—15 artiklassa. Lisäystä on perusteltu tarpeella selventää oikeustilaa.

EU:n valvonta-asetus (2017/625) on suoraan sovellettavaa oikeutta, jonka mukaan valvontaa on suoritettava säännöllisesti, riskiperusteisesti ja sopivalla tiheydellä, eikä valvonta-asetus edellytä, että valvonnan tulisi perustua epäilyyn. Vaikka tämä oikeustila on ollut olemassa jo ennen nyt ehdotettua, teknisluonteiseksi kuvailtua muutosta, Ruokavirasto pitää tärkeänä nostaa esille, että käytännössä muutos on iso ja periaatteellinen verrattuna aikaisempaan lainsäädäntöön ja käytännön valvontatyöhön. Ruokavirasto kiinnittää huomiota siihen, että lisäystä on esityksessä kuitenkin perusteltu hyvin suppeasti, lähinnä teknisluonteisena tarkennuksena.

Ruokavirasto korostaa, että ainakin vuodesta 1971 asti koko eläinsuojeluvalvonta ja viranomaisten tarkastusoikeus on perustunut sille eläinsuojelulaeissa selkeästi säädetylle perusperiaatteelle, että vasta epäily eläinsuojelusäännösten rikkomisesta antaa valvontaviranomaiselle oikeuden suorittaa eläinten hyvinvointia ja eläinsuojelullisia olosuhteita selvittävä tarkastus. Ilman epäilyä tehtävä tarkastus on erikseen säädetysti saatu suorittaa vain luvan- ja ilmoituksenvaraiseen toimintaan tai keskusviranomaisen tai Avin määräyksestä (mm. otantaan perustuvat valvonnat, erilliset valvontakartoitukset).

Nyt tämä pitkään voimassa ollut perusperiaate ollaan muuttamassa voimassa olevan EU:n valvonta-asetuksen mukaiseksi. Valvonta-asetuksen nykyisellä soveltamisalalla eli tuotantoeläinten pidon, eläinten lopetus- ja teurastustoiminnan sekä eläinten kuljetuksen valvonnassa ei siis tarvita enää epäilyä säädösten vastaisesta toiminnasta. Ruokavirasto katsoo, että

Ruokavirasto
PL 100, 00027 RUOKAVIRASTO
Puh. 029 530 0400 (vaihde)
ruokavirasto.fi
Y-tunnus: 2911686-7

Livsmedelsverket
PB 100, 00027 LIVSMEDELSVERKET
Tfn 029 530 0400 (växel)
livsmedelsverket.fi
FO-nummer: 2911686-7

Finnish Food Authority
P.O. Box 100, FI-00027 FINNISH FOOD AUTHORITY, FINLAND
Tel. +358 29 530 0400 (switchboard)
foodauthority.fi
Business ID: 2911686-7

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

LAUSUNTO

Pvm/Datum/Date 8.11.2024

Dnro/Dnr/DNo 6258/00.00.01.00.02/2024

valvonta-asetuksen vaatimuksia tulee toki noudattaa, eikä Ruokavirasto vastusta muutosta. Ruokaviraston näkemyksen mukaan tarkastusoikeudesta tulisi kuitenkin säätää ehdotettua selkeämmin. Toisin kuin 78 §:n säännöskohtaisissa perusteluissa esitetään, muutos ei laajentaisi valvontaa pelkästään otantavalvontoihin ja sitä kautta mm. viljeltyjen kalojen, kalkkunoiden ja tuotantokanien pitoon. Tarkastuksia voisi suorittaa ilman edeltävää epäilyä kaikkiin tuotantoeläinten pitopaikkoihin ja valvonta-asetuksen alaiseen toimintaan, riippumatta siitä onko kyseinen pitopaikka otantavalvonnassa vai ei. Tämän vuoksi muutosta tulisi kuvata esityksen pääasiallisen sisällön yhteydessä, ja myös vaikutusten arvioinnissa tulisi käydä ilmi näin suuren periaatteellisen muutoksen vaikutukset valvoviin viranomaisiin, valvonnan kohteisiin sekä valvonnasta mahdollisesti aiheutuviin lisääntyneisiin kustannuksiin.

Ruokavirasto katsoo, että olisi tarkoituksenmukaisinta ja selkeintä säätää pääsäännöstä eli valvonta-asetuksen edellyttämästä ilman epäilyä suoritettavasta valvonnasta pykälän ensimmäisessä momentissa ja listata tarvittavat poikkeukset, eli mahdolliset epäilyä edellyttävät tarkastustilanteet vasta pääsäännön jälkeen. Ruokavirasto ehdottaa, että tarkastusoikeutta koskevaksi pääsäännöksi kirjattaisiin, että valvontaviranomaisella on oikeus tehdä

tarkastus sen varmistamiseksi, ettei eläintä pidetä, hoideta tai kohdella eläinten hyvinvointisäädösten vastaisesti. Näin myös ilman epäilyä suoritettavan valvontaoikeuden laajentaminen kaikkeen eläintenpitoon kotirauhan ulkopuolella eli kattavasti myös lemmikkieläimiin olisi viraston näkemyksen mukaan perusteltua ja tarpeen.

Perittävät maksut

Ruokavirasto pitää hieman erikoisena, että valtio ei korvaa kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavan viranhaltijan valvontatehtävien hoitamista, mutta korvaa näissä tehtävissä aiheutuneet vahingot. Ruokavirasto pitäisi yhtenäisempänä toimintatapana, että valtio korvaisi myös kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavan viranhaltijan valvontatehtävien hoitamisesta aiheutuvat kulut vastaavasti kuin kunnaneläinlääkärin kulut, vaikka tästä aiheutuisikin oletettavasti kohtuullisen pieni (esityksen mukaan arviolta 240 000 euron) lisäys valtion menoihin. Tällä suhteellisen pienellä lisäkustannuksella voitaisiin kuitenkin vahvistaa eläinten hyvinvoinnin valvonnan vaikuttavuutta, kun valvontaan voitaisiin panostaa kunnissa hieman enemmän. Tämä edistäisi myös parityöskentelyn mahdollisuutta.

Laki eläinlääkärinammatin harjoittamisesta

Ruokavirasto kannattaa lain muutosesityksiä. Ruokavirasto kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että kohdassa 7.2 Laki eläinlääkärin ammatin harjoittamisesta 12 §:n ilmoitusmenettelyjen voimaantulo on kirjoitettu muualla ehdotuksessa määritellystä poikkeavasti (1.1.2025 ja 1.1.2028). Voimaantulosäännösten esittämistavan yhtenäisyys on syytä varmistaa.

Ruokavirasto
PL 100, 00027 RUOKAVIRASTO
Puh. 029 530 0400 (vaihde)
ruokavirasto.fi
Y-tunnus: 2911686-7

Livsmedelsverket
PB 100, 00027 LIVSMEDELSVERKET
Tfn 029 530 0400 (växel)
livsmedelsverket.fi
FO-nummer: 2911686-7

Finnish Food Authority
P.O. Box 100, FI-00027 FINNISH FOOD AUTHORITY, FINLAND
Tel. +358 29 530 0400 (switchboard)
foodauthority.fi
Business ID: 2911686-7